

Vynikající občané obce Břehů:

František Teverka.

Je chloubou naší obce, že jejím občanem a
a sousedem byl vynálezce kuchačky František
Teverka. Narodil se v Rybářech u Pardubic
dne 3. března 1799.

Byl rolníkem v rodné vsi. Povahou byl ti-
ché, hloubavé, ukevlené.

Byl pravý venkovský všeměl. Dovedl opravi-
tí hospodářské nářadí, spraviti hodiny, koho-
loviti kováček, sestrojiti mlýnek na čištění obil-
lí a j. Přemýšlel, jak by dokonalil tehdejší
nevyhovující pluh „kák“, který půdu jen těžce
rozrával, ale neobrácel.

Vymyslel - a na pomoci něho bratrance Václava,
kováře, - sestrojil pluh, „kuchačku“, který
půdu odhrnoval na jednu stranu a kypřil.

Tento vynálezce a pro lidstvo nesmírně

diležitý vynález stal se v roce 1827.

Nový pluh šířil se rychle po celé Evropě, vynálezci kuchařka však žili v chudobě a ne-
umění. Jejich vynález si dokonce přivlastňo-
vali spekulanti, kteří se něho učili a bohatli.

Přivodce vynálezu Františka Teverku ne-
provácelo v životě štěstí. Co uměl milované
ženy propadal budo-myslnosti. Sedával ka-
mýslu, hospodářství zanedbával. To u-
padalo, až byl nucen živnost v Rybitvích
prodati.

Přesídlil do Přehů¹⁸⁴⁶, kde koupil živnost
číslo 13. Ale ani v naší obci se Františku
Teverkovi nevedlo lépe, naopak, hmotné
poměry se dále zhoršovaly.

Neštěstí bylo dovršeno roku 1849, kdy
chalupa č. 13. vyhořela.

František Teverka byl nucen živnost
pronajmouti a odstěhoval se do Přelouče.

Dlouho tu však nepobyl. Dne 12. února
r. 1849 v Přelouči zemřel a jen malý
hlouček přátel a známých doprovázel

ho na v. Cole, kde byl pochován. -

U původní živnosti, která patřila Františku Veverkovi, zůstala po naší dobu dřevěná stoda.*

Přes to, že v živnosti č. 13. žijí dodnes umělkyně vynálezce kuchadla, Anastasie Veverková a Anne Běřinová rozená Veverková, nebylo možno tento životopis Františka Veverky doplnit údaji a případnými podrobnostmi, vztahujícími se k jeho pobytu v naší obci.

Louněv v archivu obce nepodařilo se nalézt potřebný materiál. -

Obec Břeheň uchová památku svého nasloužilého občana, velkého dobrodince lidstva, Františka Veverky, v roce 1932 nasazením pamětní desky na domě číslo 13.

Stalo se také městem místního sportovního klubu.

* Stoda byla zbořena v roce 1946.

Emma Destinová,

vlastním jménem Jindřiška* Killová, nej-
slavnější česká pěvkyně, byla po dobu dvou
let občankou naší obce.

Od 2. února 1902 do 12. září 1903 náležel
její dům číslo 23., patřící dnes kolníku a ma-
jiteli pily Josefu Novotnému.

Narodila se roku 1878 v rodině kámoš-
ného pražského mecenáše. /26. února 1878./

Jméno Destinová přijala v vděčnosti
ke své učitelce Loewové-Destinové.

Emma Destinová byla největší českou
umělkyní. Před jejím uměním skláněli
se nejmocnější národa jako věrná Česka
i ve svých největších triumfech vždy krdě
připomínala svým obdivovatelům svou
přslušnost k českému národu.

Spívala ve dvorní operě berlínské,
účinkovala ve wagnerovském divadle
v Bayreuthu, sklízela úspěchy v Londýně.
Trocholem jejich úspěchů, jakých se

umělec miše došel u obecensktva, byla její představení v New Yorku, kde zpívala spolu s Casusem.

Enna Pestinová byla milovnicí děl Smetanových, úloha Libuše ve stejnojmenné Smetanově operě byla u jejích nejlepších a nejmilejších.

Enna Pestinová zemřela dne 28. ledna 1930 a pochována je ve výhledském Slavíně. —

Na pobyt Emmy Pestinové v naší obci se mnozí občané dosud pamatují. Mladá umělkyně, tehdy 24 letá, ráda si vyjížděla v kočáře s dvou kolech k Týkovu a ke Čelouči. Přes to, že k Čelouči bylo do Prahy dobré vlakové spojení, několikrát tuto cestu podnikla kočarem.

Její kočár byl Jan Kopřiva z č. 6., hospodářství, patřící k č. 23., spravoval Václav Mach z č. 6.

Umělkyně se zdržovala v naší obci jen v létě v době prázdnin. —

* Oprava křestní: Úvodní křestní jméno Emmy Pestinové bylo Emilie Carlina.
Křestní jméno jiná křesťanská patřilo její sestře.
/ „Květy“ č. 8. z 24. 2. 1968 a č. 45. 16. 11. 1968, obě čísla ročník XVIII. /
Opravit: F. Šimůnek.

Karel Červinka.

Karel Červinka.

Výlo číslo 58. ve Výrově patří JUDr. Karlu Červinkovi, českému básníkovi a spisovateli, v občanském povolání radovi Nejvyššího soudu, jeho čas ve výslužbě.

Karel Červinka sem nejžděl ze svého pražského bytu a kuchu města do samoty přírodní krásy chvíle odpočinku, od roku 1940 bydlí ve Výrově kvale.

Básník a spisovatel Karel Červinka má lesy rád, neboť v nich vyšel: Narodil se jako syn lesního v novoveské myslivně v Albrechtic dne 19. května 1872.

Gymnasium studoval v Hradci Králové, práva ve Příjanském Hradci a v Craue.

Již jako student psal básně. Ve 20 letech vydal první sbírku lyrických

Báňní pod názvem „Zápisník“ (1892), po ní následovaly sbírky „Krajiny a náhady“, „Hledání samoty“ a „Slunce v mlhách.“

V těchto básních se ukáhal vrozeným malířem přírody, která k němu mluví, s ním cítí, která má duši i srdce.

V pracích prósou podává Červinka obrázky z prostředí, které dobře zná a v němž žije. Jako soudce má často příležitost nahlédnout do srdce lidí navrátených, tubáků, věrnů, křesťanů. Řečí jejich příběhy a buď soucít s jejich osudy.

Červinka, dítě lesů, měl příležitost pozorovat život našich lesníků, studovat poměry a prostředí, v němž žijí a jak je prožívali jeho dědové a otec. K tomu nám mětem sahá často a nejraději.

Ale i život venkování, měšťáků, dělníků a úředníků našel v Červinkovi bystrého pozorovatele a mistrného vyprávěče.

Karel Červinka vydal knihy:
„Zhaslé oči“, „Ejhle člověk“, „Zahnučaly hory.“

vyjádřený román ze života lenického: „Rodina“, „Pědicové“, „Kamě“, - povídky „Bez taláru“, humoresky „Helena krev“, nadařilou knihu „Rusalka“, kde proti sobě klade maloměstáckou prou a poesii báchovek, román „Tysíceň močál.“

Červinka byl spoluněkbadatelem bele-
tristického časopisu „Kron.“

V „Sebraných spisech“ vyšly nové ro-
mány, povídky a humoresky: „Domov“,
„Jesen“, „Kmitání“, „Okolo lesů a pasek“,
„Julius Klapruba apostata“, „Havň škrabou-
ty.“

Některé krotivé povídky a humoresky
vystihl pod pseudonymem V. Šlika. —

Karel Červinka je rákovitá osobnost.
V mládí rád jezdil v Sokole na
koně. Honě jsou jeho kálibou podnes. Často
vidáme se vracet jeho vily vyjžděl kočár,
na jehož kolíku sedí starý pán, kulatě a
vyholené tváře, statný a na svých 68 let

let dooud mění, babuřnický si pokuřující vuv-
 řinku a spod brýlí veselé se dívající na
 svět: Náš spoluobčan, básník Karel Červinka
 si vyjíždí do lesů, nebo jede ktrávití několik
 příjemných chvil do milých mu tánnů
 bohdanečských. -

Ukávka k básnickou tvorby:

Odjezd.

Všecko se mi ještě dříve,
 loučím se, odjíždím.

Časné jelo - a my znovu
 naxpátek se ohlížíme ku Týkovu.

Uprava borový les mizu,
 ještě v pondrav křivky bříny.
 Vilo nadul do pavouči,
 podzim poslední žen sklíči,
 vše se louči.

Šie líce mezi bříky
 domoviny draká řeka.
 Jaká mláda to měkká,

u polí už kima čeka,
 jiko plně buchlé měhy,
 schytlány jsou vichřic šlehy,
 mráz a sněhy.

Louky šedlé, pole holá,
 kdo to ještě z dálky volá
 promlouvá k nám sladkou řečí?
 Čilme slisk ruky něčí,
 něco se nás dotklo pláše,
 ale to už nevyčívá srdce naše.

(Báseň vtištěna ve "Kronu" r. 1932.)

Karel Červinka zemřel ve Výchově v ročníku
 5. března 1949 ve věku 77 let a v úterý,
 8. března 1949 byl pohřben do rodinné hrobky
 na hřbitově v Cardubičích.

Vincenc Šelina.

Pardubický arciděkan Vincenc Šelina je rodákem naší obce. Narodil se dne 6. května r. 1876 v domě č. 26.

Do 8 let navštěvoval obecnou školu ve Výchově, kdež ho vyučovali řidiel učitel Ant. Škála a učitel František Polišek.

Ve výchovské škole přešel do III. třídy obecné školy v Čelouči. Odtud odešel na gymnasiální studia do Týnského Mlýta. Celé mládí, až do maturit, prožil ve Výchově.

Na kněze byl vysvěcen v roce 1899. Stal se kaplanem v Kněvčích na Královéměstěcku, ponděží v Klunčích a v Novém Bydžově.

Jako farář působil v Jeřicích u Hořic, v Káboři nad Labem, v roce 1929 byl jmenován děkanem v Pardubicích, v roce 1934, při povýšení pardubického děkanství na arciděkanství, byl jmenován prvním pardubickým arciděkanem.

jako člen okresního nastupitelstva je pověřen vedením pardubické nemocnice.

Je veřejně činný - hlavně v oboru charity.

V Pardubicích na Škřivánsku zajistil stavbu nového kostela. -

Život v naší obci před 50 lety.

(Ke vzpomínkám pardub. arciděkana Vinc. Šeliny.)

Vincenc Šelina, pardubský arciděkan, má na naši obec nejkrásnější vzpomínky:
 „ Mění sousedy vládlo přátelské soužití, které se projevovalo láskou jednoho ke druhému bez rozdílu jejich stavu a majetku. Sociální otázka se tehdy řešila praktickou a účinnou láskou k bližnímu a ne suchými paragrafy. Proto se tehdy krásně na venkově žilo.

V létě v hnívkách si u nás dělníci nepočítali pracovní hodiny, pracovali se časlo od 4 ráno do 9 večer. Když bylo o jejich živobytí postaráno v zimě, když nebylo žádné práce.

Sousedské zábavy, na příklad "Máje", které stavěli kolniční synkové s chasou, zábavy o pouších a povíčkách i jindy bývaly chvílemi, když každý po namáhavé polní práci obíval a když se všichni sousedé rovně v upřímném přátelství pobavili. -

Jako gymnaziální student staral jsem se o přednášek se svým spolevodětem učilem Josefem Tojliškem o ušlechtilou zábavu ve Břehách i o studentské zábavy v Čelčicích. O jednéch přednáškách uspořádali jsme obřínkovou zábavu, jež se velmi vydařila a na niž dosud každ vzpomínám. Šli se na ni kolnici k celého kraje. Tato zábava konala se ještě ve staré "výsadní" hospodě, krylé šindelem, patřící f. Kopperlovi. Při této hospodě

byl kúpecký kvám, v němž od mlté a věkové ko-
řalky byly k dostání i traversy, všeho druhu
mlýnské výrobky i látky na obleky. K tohoto
obchodu vyváželo se zboží obchodníkům do
celého okolí. Po ohni byla hospoda postave-
na znovu v moderním slohu.

Hoda staré typické venkovské hospody!

Kromě pořádání nářav vyprávěl jsem
rodicům v polních pracích a ve volné chví-
li jsem chodil s otcem, jenž byl velmi
dobrým střebeem, na hon. Naučil jsem se
také dobře střeliti, rád jsem se pobavil lo-
sem nející a koroptví, ale po maturitě mě
lovecká vášně přecházela, ať mě přešla na-
dobro.

Velkou událostí v obci byla vždy
valba. Válečané se starali o to, aby by-
la co nejklučnější a aby na ní bylo hodně
hostů. Když válečané odjeli do kostela,
stavěla se u Študlový kovárny (č.3.)
slavobrána a u ní se katalovalo.

Mistr kovář káral v kočár koně,

prohlížel jim kopyta, přinesl si kovářské má-
činy a choval se tak, jako by je chtěl okovat.

Propouštěl je dále jen na výkupné ve
formě dobrého likéru nebo stříbrňáku.

Ženy měly na starosti pentlemi okudš-
lený povník, jimž natahovaly a u něhož
na výkupné propouštěly jednotlivé povozy
do domu nevěsty.

O střelbu v hmoždívku a pušck starali
se ženichovi kamarádi. Největší radost
měli, když se koně hodně plašili, se wa-
lebními kočáry hodně ulíkali a okudšlené
kadky bujně vyharovali.

Ve Břehách se takto natahovalo i
mnohým svatbám v Lohenic, poněvadž
jediná cesta z Lohenic do Přelouče
vedla přes Výrov a Břehy. —

I na smutných okolnostech zahaněvali se
všichni sousedé a sousedky v domě smutku
a v hlubokém násmutku doprovázeli zemře-
lého na sv. Cole do Přelouče k věčnému od-
počinku.

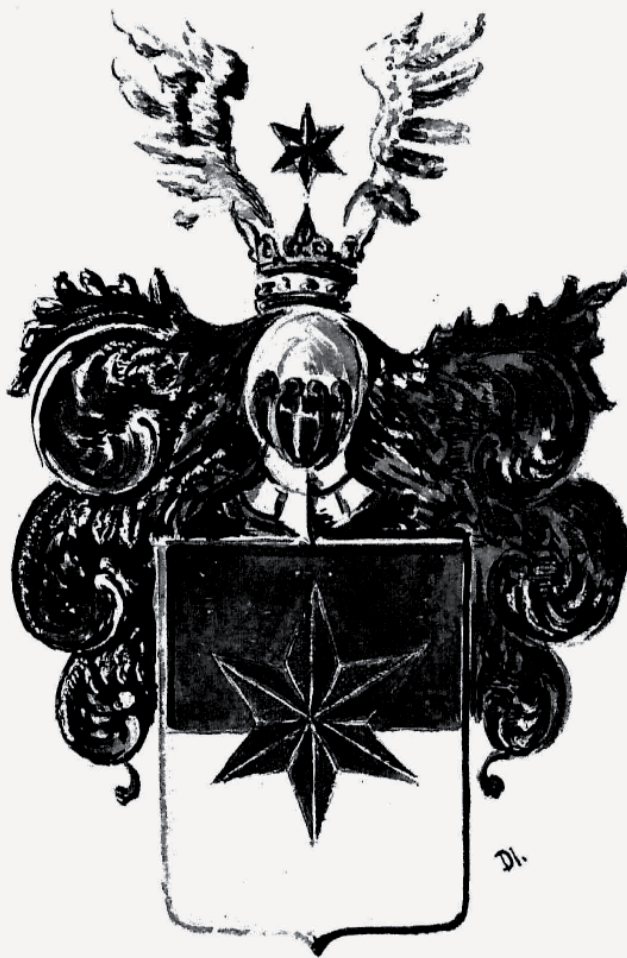
V době poslední býválo konáno v domě obecního starosty křesťanské cvičení.

Obvyčejně v této době se také shládaly u starosty obecní učily, jichž „shládání“ se vždy udělo do pondělních hodin nočních a býválo při něm pohostění sousedů i sousedek, které vždy k němu svým uměním přispěly. -

Nemalou událostí byla i má primice dne 30. července 1899. Sousedka p. Marie Michalcová celou noc před tím konala přípravy. - U vrat našeho domu byla postavena slavobrána, sešly se havičské sbory ze Břehů a okolí, družičky a nástupy lidí doprovázely mne s lehdejšími přeloučským děkanem Fr. Hajnkem a kaplanem Janem Mikánem do kostela sv. Jakuba v Přelouči.

Co primici byla ve Břehách sousedská hostina, kterou mně vystrojily sousedky samy, poněvadž měly radost, že ze Břehů je také vysvěcen knek. -

Své rodné obci přeji hojnost všeho blaha a rozkvětu! -

Historie rodu Šrudlova.

V bývalé obecní kovárně v čísl. 3.
provazoval od poloviny 19. století ře-
meslo kovářské rod Šrudlov.

Byl jediný v obci, který se mohl pochlubit rodovým erbem.

Historie rodu a původ znaku:

Starý a vážený rod Šrudlův pocházel z Bavor. Je písemných dokladů prarůtec rodu Rupert žil kolem roku 1533 v Ingolštátě.

Jeho syn téhož jména dal se poslati otcově naverbovat do bavorského vojska a zúčastnil se s ním různých bojů. V nešťastné bitvě u Wolfenbüttelu r. 1641 proti Švédům byla skoro celá bavorská pěchota porážena. Rupert Šrudl byl jedním z několika vojínů, jimž se s nadlidskou statečností podařilo zachrániti.

Arcivévoda Leopold Vilém, který byl svědkem jeho hrdinství, nařídil, že byl za statečnost odměněn znakem.

Poději se Rupert Šrudl odebral do Rakuska, kdež se usadil.

Jeho syn Josef vyznačoval se v době památného obležení Vídně Turky

roku 1683 vlastenectvím a obdržel veřejnou pochvalu od hraběte Rüdigeru ze Starhemberka.

Také v době válek o dědictví rakouské na císařovny Marie Teresie se jeho potomci ověřili. Ponděží věnovali se občanským povoláním a přičiňovali se, aby svému jménu zachovali čest a váznost až po naši dobu.

Jeden z pondějních potomků Šrudlova rodu - Jan Šrudl, žije jako měšťan ve Vídni.

Popis znaku: Velká hvězda v rozděleném poli znamená šestí. Malá hvězda mezi dvěma křídly je znamením vymoženky a vzkypu. Přílba značí vyššího stav a statečnost. Barvy pokrývok a polí jsou barvami praporu a polní sluky. —

Jako historie Šrudlova rodu a vysvětlení znaku jsou opsány v legendy, která provází obraz znaku. Originál legendy, jakož i nápis pod znkem, jsou tištěny německy.

Znak nese titul: Znak rodu Šrudlova, pocházejícího z Falce, vyňatý z II. knihy 56

listu evropské sbírky erbů z roku 1600.

Rod Študlův v obci vymřel kovářem Josefem Študlem roku 1920. Jeho syn Václav padl v první světové válce roku 1917.

Z rodu zůstala Anna Študlová⁺, která se provdala za kováře Ambrože Špačka. Tento kovárnu převzal a provozuje řemeslo do dnešního dne.

Jen obrátek erbu v kovárně připomíná středověkou válečnickou romantiku a slávu. —

+ Anna Špačková-Študlová zemřela 7. 6. 1960./

v Anotaci Študlův zemřel 28. 12. 1978.

Ivanice jelení (parforsní hony) a obec Brehy.

V roce 1841 ustavila se v Cardubicích šlechtická společnost, která si měla na úkol pořádání podivných „kábar“ - švanic jelení, tak zvaných parforsních honů.

K tomu účelu bylo v dvakrátovi -

253.
kde obore chováno několik jeleních rodin.

Hony se konaly pravidelně v měsících říjnu a listopadu. Účastníci se sjížděli v kočárech na místo, odkud měla švanice kačít. Tam stál již připravený vysoký zelený vůz s uvězněným paroháčem.

Když se panstvo sjelo, byla otevřena dvířka vozu a zvíře vyběhlo ven. Jelen vyčítal směr větru, nabral dech, sklonil parohy nazad a dal se v prudký útek.

Za chvíli za ním puštěna smečka vyvířených a k tomu účelu chovaných psů. Nastal silný hon. Lvodi, kavalíři, dámy, vše hnalo se úprkem směrem, kterým páchal jelen a psi. Červené kabáty, červené čepice, bílé kalhoty, cylindry, kávoje - vše se kmitalo a mířelo v dále.

Jedci musili v lehu překonávat překážky: příkopy, ploty, potoky i řeky. V silném lehu mnohý jezdec přišel k úrazu, ba klámal i vau (hrabě Stadion, kníže Ferdinand Kinský).

Poprask nastal, oběhl-li švaný jelen

do vsi. Sřhl se ^{254.} pokřik: „Jelenův jedou!“
A hned byla celá ves na nohou.

Když pronásledovaný jelen únavou padl, bylo první starosti provodit odehnali psy, aby jej nerozkhalí. Jelen byl potom provazem spoután a dopraven do nejbližší stodoly. Byla proň poslána archa a po čase kvěře šváno znovu.

Při prvním podzimním honu byl jelen dán psům na pospas, aby měli příště do švarnice větší chuť.

Vítězem honu byl šlechtic, který stihl jelena první. Potom následoval slavnostní oběd a tančovní kábara.

Protože tlupa 80 až 100 evalajčích jezdců způsobila koláše na oselém poli značné škody, byla poškozeným vyplácena náhrada: býval to halěr na šlapotu, poději čtyři krejcarů.

Protože švarnice jelenů se konaly někdy i v našem kraji - začalo se v Bohdančevě dostala obec Břehy v roce 1910 od šlechtické společnosti nabídku, že tato bude škody

hradili pausálem. Obecni zastupitelstvo však na návrh nepřistoupilo, na plné náhradě zjištěné skutečné škody rok od roku trvalo důsledně.

V roce 1887 podal si výrovský mlynář J. A. Macháček následující žádost o náhradu škody, způsobené jízdcí při parforbním honu:

„ Členému obecnímu úřadu obce

v Břehu!

Dne 22. listopadu roku 1887 při odbývaném honu parforbním ve Týrově přešli mně jízdcí od téhož honu přes oseté pole v Břehském rybníku, které majatel mám a učiněna mně škoda značná tato:

Na poli čsl. pop. 357, 360, osetém kilem, přešli čtyři jízdcí v délce 400 m a vyryli koňských stop 2.200.

Óale na poli čsl. pop. 379, osetém kilem a pšenici učiněna škoda tato:

přes pšenici přešli tři jízdcí v délce 22 m a vyryli koňských stop 178,
na témhž poli pak čsl. pop. 379, osetém kilem, přešel jeden jízdec v délce 52 m a vyryl koňských stop 145, úhrnem tedy = 2.523,

sloupy: dva tisíce pět set dvacet tři koňských stop.

Dávám Vám, pane starost, o tom uvědomění, žádám Vás, byste laskavě tuto učiněnou kmaěnou škodu k vůli náhradě u slavného c. k. okresního hejmanství v Pardubicích k dalšímu jednání ohlásil.

Ve Týrově dne 25^{ho} listopadu 1887.

J. A. Macháček,
majence polí." —

Jak byla tato žádost vyřízena, není známo. —

V roce 1907 dostala obec Břehy obnos 145 K 51 h jako náhradu za škody, způsobené na polích při parforsních honách.

Obyčane se usnesli věnovati tento peníz na rozšíření právě zakládané knihovny. —

Poslední parforsní hony na Pardubicku konaly se v roce 1913.

Byla to zábava surová a proto není škoda, že zanikla. —

Něštětí ve Břehách v roce 1853.

Vypis z deníku Josefa Vojtíška z čísla 20.

„Dne 27. máje, to je den po Božím těle, uhodil boží posel do stavení Johana Machače Nr. 37, právě nad seknicí do vrchu, do šlitu a v polov ho roztrhl. Ljel oknem do seknice, sesypal nad oknem klenutí.

U toho okna seděla Anna Kohoutková, tu to kabilo, její čtyřletá dceruška stála vedle ní, tu to potlouklo.

A manželka Johana Machače ležela na posteli, byla právě v šestinedělích, tu to kabilo taky. Její manžel nebyl ani doma, on byl se svou novorozenou dcerou, jménem Františkou, na křtu. Však ale když se to něštětí událo, on přiběh domů, a hle, ubohý, co ušel: svůj stavení v popel obrácený, manželku mrtvou, krávu v ehlevě kabilou...

V seknicí více dítek jeho bylo, však

se nádnému nic nestalo.

Byly to smutný dva pohřby dne 29. máje! Dvě matky, a ta v šestinedělích matka jednoho sirotka, kterého ani ne křtu se nedočkala - a ono jí ani nepoznalo.

Toť byly pohřby, jaký snad nádný ve Břehách nepamatuje. Každý sebe tvrdšího srdce člověk plakat musel, když dvě ubohé matky ve spáleniště odnášeli - a tolik sirotek - a ukápení manželové na rakvemi kráčeli." —

Pohřební výlohy v roce 1863.

(Pohřeb vypraven dne 28. 11. 1863 n. čísla 20.)

Výpis z deníku Jos. Tojliška, rolníka n. čís. 20.

koskové svíčky	2 ml. 25 kv.
pivo, píl vědra	1 ml 20 kv.
křížek na kuhl	1 ml 40 kv.
koření a rubáš	5 ml 50 kv.
kořalka	1 ml 20 kv.
lodenskecu	- 50 kv.

nůčky na svícení	-	13 kr.
truhla jedličkovi	6 ml	60 kr.
kostelník a kování hranu 1 hodinu	5 ml	20 kr.
ministrantům	-	17 kr.
hrobařovi	1 ml	30 kr.
ševcovský cech, od příkrovu	2 ml	50 kr.
učitel, zpěváci a dva hornisti	8 ml	30 kr.
vojenskému doktoru	1 ml	-
aparatka - na léky	2 ml	-
kněží, jeden v domě a dva od špitálu	10 ml	50 kr.
kafa a cukr k funusu	-	50 kr.
Summa :	50 ml	25 kr.

Ceny živelních potřeb a mýdly roku 1854.

(Výpis z deníku Jos. Vojslička, rolníka v čísla 20.)

Obilí (ceny na konec): žito 10 klalých, pšenice 11 ml., ječmen 6 ml., prosa 8 ml., kosa 24 ml., oves 4 ml.

Botky v kověti kůže 6 ml., „wassendichlový“ 8 ml., ženské střevíce nejmenší 1 ml. 12 krejcarů, ženské přilbočky 1 ml. 24 kr., ženské botky 2 ml. 24 kr.

Dlouhý kořich w uherský kory 12 klatých,
 ženský kořich 4 ml.

Prkno 1 ml. - 4 ml. 5 kv. i 6 ml.

Krejčí od ušití sukenného kabátu mádal
 2 ml., od vesty 30 kv., od kalhot 40 kv.

Nádeník dělal denně na 20 kv., hedník
 denně na 36 kv., lesař lév.

Sekač s hrabičnů kosou vydělal denně
 ke stravě 30 kv., bez stravy 48 kv.

Od sekání trávy 30 kv. bez stravy,
 ke stravě 20 kv.

Od sekání ten rok mablácené trávy
 (po novodnění Labe) bez stravy denně
 1 ml. - a co sekal jindy čistý trávy je-
 den, kamazaný sekali dva.

V Lemínách naši lonku sekalo
 1/2 dne 18 sekačů, jindy sekáva 9
 a i. taky 8. —

"Znamení na nebi v letech 1858 a 1859."

(Vypsáno z deníku Jos. Vojtáška, rolníka z čís. 20.)

"V roce 1858 jest pamětlivá věc, že vycházela kometa s neobvykle velkým ohonem nakřiveným na půlnocní stranu, bílým jako sníh, aneb jak po-
vstaly dým neb pára, od půlnocní strany a táhla se k straně polední.

Vycházel začala v měsíci květu, kdežto jen maličký ohon měla, při sv. Václavu byla největší, a pak se začínala krátit. Okolo 20. října se krátila na polední straně." —

"V roce 1859 na zelený čtvrtek dne 21. dubna v 10 hodin večer bylo strašlivé znamení.

Na obloze vyšlo s polední strany jako velká káva barvy kvavé a přešlo po celé obloze až k půlnoci.

Bylo od toho tak světle kvavý, jako by hořelo všude světle a bylo to v východu, západu, půlnoci a poledne.

Bylo to strašlivý, že sebe kvavnější člověk se nad tím zhrozil." —

Dodatky k době od roku 1918 do roku 1938.

Ohlas 18. října
1918 v obci.

Upráva o kapitulaci Rakousko-Uherska rozšířila se v obci Břehách v pondělí dne 28. října 1918 v hodinách poledních a způsobilá všeobecnou radost a nadšení.

V neděli dne 3. listopadu 1918 konaly se ve farním kostele v Čelouči děkonné bohoslužby na samostatnost Československého národa a na mír. Národ prožíval slavné historické chvíle. Po třech stoletích ponížení dýchal opět svobodně a nabyl opět čestného místa mezi národy světa.

Návrat pre-
sidenta T. G.
Masaryka.

Dne 21. prosince 1918 vrátil se do Prahy prezident Vůvoditel T. G. Masaryk a nastoupil jako vítěz a pokračovatel českých králů na starostavných Hradčanech.

Ceny životních
potřeb v. 1921.

Válečný a poválečný nedostatek životních potřeb v roce 1921 mizí, prodává se již volně obilí i potraviny.

Ceny: rohlíky a housky po 50 h, 1 kg masa hovězího 14-16 Kč, telecího 10 Kč, vepřového 20 Kč, sádla 34 Kč, másla 36 Kč, tvarohu 8 Kč, 1 l mléka 2 Kč, pán kuřat

30 Kč, kachna 26 Kč, husa 40-50 Kč.

Prádlo a šatstvo: košile 130 Kč, pánský oblek as 1.200 Kč, boty 200-300 Kč.

Dne 23. května 1922 k večeru přijížděl obcí Břežky vrácený host-první prezident naší republiky - T. G. Masaryk, který navštívil pardubický kraj. Byl vřemě uvítán v Přeloučci, kde si prohlédl bohatou městskou Quisovu knihovnu, slavnostně vydobrou dvoranu Občanské školy, navštívil i továrnu „Železopřímysl“. Potom nastoupil pan prezident cestu kolem města, kde se na Labi stavělo kdymadlo, na nadšeného jásotu přijížděl naší obcí, dále k Týpovu a našimi říčními lesy k Živanicům, Bohdančci a Cardubicům.

Navštřva
prezidenta
T. G. Masaryka
v. 1922.

Dne 5. února 1921 o 5 1/2. hodině večerní odešel z domova Václav Šlech, lesní hajný z hájovny v Lopučského rybníka a nevrátil se. Dne 10. února 1921 byl nalezen zavražděn v lese „na Obvoře“ zahraban v jámě po vykopáním pářku.

Tragedie
v lese „na Obvoře“
v v. 1921.

Pachatel nebyl vypátrán.

Oslava 80. výročí
krušení roboty
r. 1928.

V předvečer 80. výročí krušení roboty pořádána dne 7. května 1928 ve Břehách oslava, při níž kapána hranice a vzpomenuo významu krušení roboty pro náš lid.

Sečítání lidu
r. 1930.

Dne 2. prosince 1930 bylo provedeno v celé Československé republice sečítání lidu.

(K straně 80.)

Břehy měly v tento den 108 domů a 545 obyvatel. Dle národnosti bylo 541 Čechů a 4 Rusini.

Dle náboženství bylo:

římsko-katolicků	479,	to jest	87.89 %,
bez vyznání . . .	29,	" "	5.32 %,
evangeliků . . .	20,	" "	3.67 %,
československého . .	13,	" "	2.39 %,
řecko-katolického . .	3,	" "	0.55 %,
pravoslavného . . .	1,	" "	0.18 %.

Proti sečítání lidu dne 15. února r. 1921 v obci nbylo 38 lidí.

(V ČSR napočítáno r. 1930: 14,726.158 lidí, o 1,113.734 více než v roce 1921.)

Porodní
r. 1930.

Dlouho trvajících deštů koncem října 1930 způsobily rozvodnění Labe. Lidé z Lohovic musili chodit o Duňkách na přeloučský

křivice přes Týrov, neboť silnice k Lohenic k mostu byla pod vodou.

Voda opadávala velmi pomalu.

Dne 28. října 1930 řádila vichřice, ke které nebylo ani možno vyjítí státní vlajky.

Dne 31. května 1931 byla v Pardubicích otevřena výstava sportu a tělesné výchovy.

Otevření výstavy předsedl se prezident S. C. Masaryk a někteří členové vlády.

Začátkem června r. 1931 stihla se neočekávaně bouřka, při které byl bleskem zabit Josef Liska, rolník v číslu 21, když se skrýl před bouří pod stromem v lese "v Lavičích".

V roce 1931 vyvrcholila zemědělská krize následkem poklesu cen zemědělských výrobků

V lednu a únoru 1931 platilo se na 1 q pšenice 137 Kč, žito 88 Kč, oves 100 Kč.

Na týdenním trhu v Přelouči prodávalo se dne 12. června 1931:

másla (1 kg) 18-22 Kč, tvaroh 3-4 Kč,
vejce 0.45-0.50 Kč, husa 22-38 Kč,
kachna 23-26 Kč, slepice 18-20 Kč,

Výstava
v Pardubicích
r. 1931.

Zabití bleskem
r. 1931.

Ceny v roce
1931.

pár kuřat 20-30 Kč, 1 kg jablek 10 Kč, cibule 3 Kč, česnek 8 Kč, pár podsvinčat 150-220 Kč.

Maso: 1 kg hovězího 12-13 Kč, telecího 10-12 Kč, vepřového 10-12 Kč, sádlo 14-15 Kč, salsam 10-16 Kč.

Neraměstnanost
r. 1931.

V průmyslu nastává stagnace. Sítě dělníků je propouštěno z továren. Obce, města, okresy i země začaly provádět nouzové práce, aby čelily neraměstnanosti dělnictva. Tyto akce však nestačí, neraměstnaným se vyplácí z veřejných prostředků podpory v neraměstnanosti.

Čoulo krizi začíná i přes průmysl v celém světě.

Volby do obcí
r. 1931.

Dne 27. května 1931 konaly se volby do obcí. Ve Břehách dostaly jednotlivé politické strany následující počet mandátů do obecního zastupitelstva: republikáni 7, sociální demokraté 4, lidovci 3, fašisté 1.

Volba prezidenta republiky r. 1934.

Dne 24. května 1934 konala se v Praze ve Vladislavském sále volba prezidenta republiky. Úspěšně zvolen prezidentem J. G. Masaryk.

Průběh volby a skládání slibu prezidenta

prezidenta republiky vyhlášený rozhlásem.

Dne 9. října 1934 byl ve francouzském městě Marseille spáchan chorvatskými teroristy atentát na jugoslávského krále Alexandra I. a francouzského ministra Barthou. Oba jmenovaní přišli při atentátu o život.

Na rok 1934 připadající 100 leté jubileum státní hymny „Kde domov můj?“ bylo oslaveno ve Břehách slavností, jejich program obstaraly i některé obecní školy ve výpravě na vedení učitelstva.

Na oslavu 85. narozenin prezidenta prvobytce F. G. Masaryka konala se ve Břehách dne 7. března 1935 slavnost. Účast občanstva byla velmi četná.

Dne 14. prosince 1935 oznámil obyvatelstvu republiky, že první prezident republiky, její zakladatel a tvůrce, F. G. Masaryk, vzdal se pro nemoc úřadu prezidenta republiky.

Salto správa přirobila smutek a lítost všech věrných občanů státu. Prezident F. G. Masaryk stál v čele státu 17 let. Byl kráncem spravedlnosti, demokracie, učitelem svého lidu.

Atentát na krále
Jugoslavie 1934.

Jubileum státní
hymny 1934.

85. narozeniny
pres. F. G. Masaryka
v. 1935.

Abdikace
prezidenta
F. G. Masaryka
v. 1935.

Dr. E. Beneš
prezidentem
republiky
r. 1935.

Při volbě nového prezidenta republiky, konané ve středů dne 18. prosince 1935 ve Vladislavském sále na Hradě pražském, byl většinou 340 ze 440 platných hlasů zvolen prezidentem republiky Dr. Eduard Beneš, spolupracovník Masarykův v boji za naše osvobození.

Práva prezidenta Dr. E. Beneše je kámen, ke bude pokračováno v díle prezidenta Masaryka na budování státu a upevnění demokracie.

Smrt prezidenta
F. E. Masaryka
r. 1937.

V časných hodinách ranních dne 14. května 1937 rozletěla se po Československé republice bolestná zpráva, že toho dne ve 3 hodiny 29 minut ráno skončil v kámen Lánech první prezident Československé republiky F. E. Masaryk. Jím odešel nejdražší člověk v národě a největší postava našich novodobých dějin.

Téhož dne konal se pod kámen obecního zastupitelstva ve Břehách veřejný smuteční projev, jímž řídící učitel František Glouhý ocenil život, práci a význam prezidenta F. E. Masaryka.

Pohřeb presidenta Umvoloditele S. G. Masaryka konal se dne 21. května 1937.

Na jaře r. 1936 ustavila se ve Břehách organizace civilní protiletecké ochrany. Jejím předsedou byl Marosla obec František Moravec n. č. 27, velitelem Václav Lámečnick n. č. 5.

Organisace
CPO 1936.

Vykonáno několik samostatných cvičení, v měsíci červenci 1936 konáno noční cvičení všech CPO v okrese.

V roce 1936 konány v kmeti České největší vojenské manévry na území republiky. Při nich bojováno i o dobytí mostu přes Labe a několik dní bylo v obci slyšeti střelbu z pušek a rachot kulometů.

Manévry
r. 1936.

Dne 24. května 1936 utonul při koupání v Labi u Lázní Vodňanských učeň Vincenc Kráský, syn domkáře n. čis. 2.

Tragická
úmrtí
r. 1936.

Dne 25. prosince 1936 skončil dobrovolně svůj život František Panihelka n. čis. 72.

Byl nucen pekařem. Del dlouhá léta ve Spojených státech amerických. Měnil zaměstnání, byl i lovcem kožešinové kůže na Aljasce. V čelných dobrodružstvích

vrátil se se slušným jménem do vlasti a žil několik roků v naší obci.

Což si koupal, není známo.

Obřínky
r. 1936.

V veřejných podnicích, pořádaných v roce 1936 ve Břehách, důvody jmenovali obřínkovou slavnost, které předcházel malebný průvod obcí a při něm se voláště dobře uvedla mládež provedením několika tanečků a besedy.

K porobě.

K porobě
1938.

Rokem 1933, převzetím moci Adolfem Hitlerem v Německu, začíná se majetlí, které ohrožuje mír v Evropě a vrcholí v hrůzách druhé války světové 1939-1945.

Bezprostřední ohrožení Československé republiky dává se dnem 13. března 1938, kdy Němci obsadili Rakousko. Připojení Rakouska k Německu bylo výpruhou pro sudetské Němce, kteří již veřejně stupňovali svou velerádnou činnost.

Politické události měly rychlý spád.

Němci konali přípravy k vojenskému předpadnutí naší republiky. Když bylo zjištěno,

ke stahují k československým hranicím vojska, byla v noci dne 21. května 1938 vyhlášena částečná mobilisace československé armády.

Čhlas této mobilisace v naší obci:

Mobilisace

Vojenská správa budovala v noci k 21. na 22. květen 1938 na silnici Břežky - Přelouč k klád, kamení a štěrku kábrany. Rolníci ze Břežky svázeli materiál. Klády dodala Nováková pila, kramle, drát, hřebíky obchodník Kopperl n. č. 11.

21. 5. 1938.

Ještě v noci postaveny 3 kábrany: na silnici mezi č. 20. a 45., u č. 18., a u mostu. U kábran stály vojenské hlídky.

Tato mobilisace přinesla chvilkové uklidnění politických poměrů. —

Vydatnými dešti v druhé polovině měsíce srpna 1938 vyhlilo se dne 29. srpna 1938 Labské jezero a zaplavilo okolí. Jihovýchodní část obce ocitla se pod vodou.

Červen
r. 1938.

Voda vnikla nejen do dvorů, ale i do hospodářských a obytných budov, takže obyvatelé postižených obydlí musili se vysléhovat a odvésti dobytek.

Hraničský sbor konal bezpečnostní službu. Doprava mezi postiženými budovami děla se loďi. Zátopa trvala několik dní.

U čísla 18. voda podemlela břeh strouhy tak, že stavení bylo ohroženo. (Při pozdější opravě této hráze byla dělníky vykopána popelnice.)

Od Břehů k Čelouči, Lohenicím, Mělicím a Týpovu rozkládalo se jezero, v němž vyčínaly vrcholky stromů. Čištěnou zátop v letech 1926, 1930 a též v roce 1938 byly chybné propočty techniků při budování silnice Čelouč - Břehy.

Do nové úpravy silnice, stavby korytnadla a mostu v letech 1921-1926 bylo v tělese silnice, násypu asi 1,3 km dlouhém, 13 propustí, jimiž voda na povodni odtekala. Z těchto propustí bylo 5 delších mostů dřevěných a 8 kratších kamenných. V roce 1924 byly široké dřevěné mosty nasypány, zbudována propust' v šířce asi 14 m v bývalé šířce a několik propustí menších, které však nepostačují na povodně vodu propustiti.

Následkem toho silnice stává se hrází, voda stoupá a kaplavije okolí. Rozdíl vodních ploch nad silnicí a pod ní činil v roce 1938 na povodně asi 80 cm.

V roce 1938 byly katastrofy usedlosti čísla 20., 21., 23., 24., 26., 29., 44., 104. a 33. Menší měnu byly postiženy i jiné. V některých staveních dosahovala voda výše až 1 m.

Značné škody byly způsobeny v polích na okopaninách a ovocích.

Obec podnikla kroky v úřadích, aby výsledky lehčího vodoprávního řízení byly úředně přezkoumány a učiněna opatření, aby obec byla v budoucnu od dalších obyčejných pohrom uchráněna.

Pro katastrofu, která byla postižena celý národ a stát, nemohlo být v této věci již nic podniknuto.

V létě a na podzim 1938 šířila se v obci mezi hověrim dobytím epidemie kulhavky a slintavky. Zahynulo celkem 7 kusů. Lošlá zvířata byla nakopávána na muckovišti na Cikánském kopečku.

Politická jednání nástupců Anglie a Francie s Hitlerem ve věci požadavků našich Němců vyvíjelo se v náš neprospěch. Hitler opět vojensky ohrožuje naši republiku.

Na ochranu státu vyhlásila naše vláda

Slintavka
a kulhavka
r. 1938.

Mobilisace
23. září
1938.

dne 23. září 1938 o 11. hodině večerní mobilisaci. Výzva byla hlášena rozhlasem v pěti jazycích národních republiky.

Mobilisace 23. září 1938 a naše obec:

Muži, jejichž se mobilisační výzva týkala, ihned nastupovali cestu k svým vojenským tělesům. Na silnici ještě v noci sbudovány u klad kabrány: u mostu, u č. 20, na severní straně obce, u školy ve Týrově.

V následujících dnech ubytování vojáci ve státcích u č. 20, 23, 24, v hostinci u č. 11, ve mlýně na Týrově a j. Občanstvo vyhledalo našim vojákům velmi ochotně ubytování.

Ve škole ve Týrově byla vojskem kabrána rezervní lůžka od 25. září do 14. října 1938.

Vojáci kde ubytování střídali se ve dne a v noci jako hlídka u silniční kabrány a skladu benzinu, umístěného ve knačném množství v kolně mlýna proti škole.

Mnichov
1938.

Zatím, co se československý národ chystal k obraně svého státu, státníci Anglie a Francie jednali o nás s Hitlerem a připravovali na našem národě krádu, jaké nemaly dějiny.

Rozhodnutím dne 29. a 30. září 1938 v Mnichově byla Československá republika roztrhána na kusy a vydána na milost a nemilost do rukou největších zločinců, jaké kdy historie znala.

Brzy potom rozjela se ve své kráse druhá světová válka.

Před Němci, nastupujícími od 1. do 10. října 1938 do jednotlivých částí našich zemí, a před řaděním surových německých ordnerů prchaly tisíce českých rodin k pohraničí a hledaly ústulek ve vnitra země.

I do naší obce přibyla v té době řada českých rodin k pohraničí, některé zde bydlí do dnes.

Do školy ve Týrově přibyla v říjnu r. 1938 14 dětí uprchlíků k pohraničí.

Co soudových rozhodnutí v Mnichově rozloučil se dne 5. října 1938 prezident republiky Dr. Eduard Beneš rozsáhlým projevem s národem.

Brzy potom odebral se na hranice, aby pracoval na odčinění křivdy, spáchané Západem na našem národě a řídil boj za naše osvobození.

Uprchlíci
k pohraničí.
1938.

Prezident
republiky
loučil se
s národem.
1938.

Dr. E. Hácha
prezidentem
republiky r. 1938.

Dne 30. listopadu 1938 byl Národním shromážděním zvolen prezidentem republiky Dr. Emil Hácha.

Pobární káře
1938.

V únoru 1938, na jednoho maximálního večera, zaměřila severní obloha ohnivým světlem. Na obzoru bylo vidět obrovské jasné sloupky a mezi nimi velká červená pole nepravidelných tvarů.

Pozdě to pobární káře, kjev v našich krajinách velmi vzácný.

Lidé vyběhali z domů v domnění, že kdesi vypukl požár. Severní káře trvala přes hodinu a změnila tmavou noc v tajemnou polotmu. Kjev se opakoval.

Co věřící lidé usuzovali, že tento úkaz je špatné znamení. Že věští válku.

A válka, strašlivější všech válek, přišla v následujícím roce.

Poroba.

15. března
1939.

Dne 14. března 1939 odebral se Dr. E. Hácha do Berlína. Ve středu dne 15. března 1939

byly české země obsazeny německým vojskem. Tento cynický nacistický zločin byl pro klamání světa zastřen dne 16. března 1939 výnosem o takzvaném protektorátu Čechy a Morava.

Ušdného dne 15. března 1939 již v dopoledních hodinách vjely německé tanky, auta a děla na nádvoří pražského Hradu, večer přibyl Hitler a přenocoval na Hradě, na němž vyvěšena německá vlajka.

První německý tank projel naší obcí směrem od Bohdaneč ke Čelouči dopoledne kolem 9. hodiny. V téže asi době zakroužilo v Čelouči nad křižovatkou první německé letadlo.

Hlavní motorizované jednotky německého vojska začaly projížděti naší obcí kolem druhé hodiny odpolední. Uprostřed každého vozu stál voják u kulometu připraveného ke střelbě, podél stran seděly proti sobě dvě řady vojáků s puškami v rukou.

Přijížděly celé kolony tankových vozů. Mezi nimi projížděli vojáci na motocyklech.

Byl rychravý zimní den s občasnou chumelenicí. Kola vozů rozstříkovala na všechny strany

bláto a sníh.

V následujících dnech vojska přibývalo.

Zpět k Bohdanči začaly jezdit vozy nakryté, s jedním i dvěma vozy vlečnými. Pohybvaly se rychle ve dne i v noci. V nich Němci „berušky“ (od slova bráti) odváželi od nás do Německa lup: vojenskou výstroj, výzbroj, textilie, mouku, cukr a j.

V několika dnech ochudili náš národ o miliardy národního jmění.

Český národ umlčen, ujačmen, ponižen.

A nad ním, ode všech opuštěným, rozprostíralo již své husté síťe Himmlerovo gestapo.

V době, kdy Němci vstoupili do našich zemí, bylo u nás všeho kboží hojnost. Německo, které všetečnou výrobou usměnilo ke zbrojení, bylo již nedostatkem. Proto němečtí vojáci ihned po příjezdu do našich zemí naplavili obchody a kupovali vše, co viděli: šperky, hodinky, lásky, prádlo, obuv. Vystrojovali si hody, o jakých se jim v Německu už dávno ani nemilo. Mnohý z nich svoji germánskou nenávislost i odstonal.

Nákupy Němci
1939.

jaká ironie! Do tohoto blahobytu u nás přijel v březnu 1939 do Prahy kolářství německý vlak „Bayern“ a na filmování pro propagandu rozdíl „hladověmu“ lidu v Praze polévku. —

Hlavními nákupy Němců byly naše obchody byly vyprodány a zboží zmizelo.

Bylo to ze strany Němců kámeně nabováni našich kmenů cestou zdánlivě legálního obchodu. Jen zdánlivě, neboť kurs 10 Kč za 1 marku byla rafinovaná cesta k ožebračení českého národa.

Při těchto nákupech se Němci chovali křivně, hádně k nim, byť i pocházel z našeho pohraničí a uměl česky, nesměl se k tomu, aby užil slova českého jazyka.

Na to v letech 1944 a 1945, když na ně již doléhaly plé časy, se jim již jazyky rozvazovaly.

V velikonočních 1939 byla provedena v obci sbírka ve prospěch uprchlíků z pohraničí.

Výsledek sbírky činil 108 Kč 50 h a 87 vajec.

Sbírka pro
uprchlíky
1939.

Počátek světové
vátky 1939.

Dne 1. září 1939 vstoupili Němci do Polska.

Dne 3. září 1939 vyhlásila Anglie s Francií
vátku Německu.

Vázané
hospodářství
od r. 1939.

Dne 23. září 1939 vydával obecní úřad ve
Vřehách pro každou domácnost tak zvané
"Kmenové potravinové listky." Koncem měsíce
září 1939 byly zavedeny listky na mýdlo.

Dne 2. října 1939 vyměřeny na listky dávky
chleba, mouky, masa, tuků, mléka, vajec, cukru,
kávy, kávových náhražek, čaje, luštěnin, krup,
kroupice, rýže a těstovin.

Od 15. prosince 1939 zavedeny listky na textil-
lie. Koupě obuvi byla vázána na ponkary,
které na základě případ od případu vydával
obecní úřad.

Od 1. ledna 1940 přestali obchodníci prodá-
vat kávu.

Kuřivo se prodávalo na tabáčeky.

Pro každé čtyřtýdenní období vydávány
nové potravinové listky. Po celou dobu války
je vydával Josef Luštinec z č. 150. Po něm
v polovině roku 1945 převzali tuto funkci
Josef Tajdl z č. 153 a František Prášil z č. 177.

Zavedení potravinových lístků znamenalo snížení životní úrovně širokých vrstev národa, podvýživu, která se ve válečných letech mírováním dávek potravin stupňovala.

Nejvíce byl pocíťován nedostatek tuků.

Ročníkům byly vyměřovány kontingenty dodávek obilí, bramborů, masa, mléka, vajec, hus, olejnatých semen.

Do obce přicházely kontroly. Úřadníci roz-
such. Všudež nalajování masob obilí, poráž-
ky vepřů „na černo“ brstali Němci vězením,
případně i smrtí.

V malých obci probíhaly kontroly hladce.

Při Němci vyprovokované demonstraci dne
28. října 1939 bylo v Praze mnoho českých lidí
Němci zbito, při střelbě Němci byl
smutečně zraněn medik Jan Opletal.

Jeho pohřbu dne 15. listopadu 1939 účastni-
ly se tisíce vysokýchškolských studentů. Tehdy
v tisíci studentských hrdel zahlabolila
pod pražským nebem opět hymna Česko-
slovenského národa. Objevily se hordony
policie, nadal ústup studentstva do fakult

28. říjen
1939.

ních budov a napjaté očekávání, co přijde.

17. listopadu
1939.

Dne 17. listopadu 1939 demaskováno světu Hitlerovo Německo: Němci vnikli do fakulty, studenti naházeni kde, v kolejích i soukromých bytech. Večer hlásil rozhlas do světa strašlivou zprávu, že 9 studentů zastřeleno, větší počet vrát do varšvy a všechny české vysoké školy uzavřeny na tři roky.

Tato zpráva byla první úder do svědomí světa. Připomněla, že kdesi uprostřed germanického moře žije ještě opuštěný a krakovaný národ, v němž dosud neumřela síla ke životu čestnému a svobodnému.

Že národ malý počtem nemusí být malý sílou a statečností srdce.

Germanisace
1939-1945.

Návrhem Němci musily být všechny reklamní nápisy, označení ulic, vyhlášky a oznámení vyhotoveny v řeči německé, nebo německo-české.

Po nastoupení německého hejtmána v Car-dubicích byla veškerá úřední korespondence s obcemi německo-česká. České školy dostávaly úřední korespondenci jen německou,

samý směly úřadoval jen německy.

Do všech českých škol navedena povinná němčina jako hlavní předmět.

Českým dějinám nemělo být vyučováno, ke zeměpisu měli žáci poznati jen Německo a protektorát Čechy a Morava.

Na vyučování v českých školách dohlídali vedle českých i němečtí inspektoři.

Dne 26. února 1942 přijel na svého nájezdu do obcí do školy ve Týnově pardubický hejtmán Němec Gillich, aby se přesvědčil, jak je vyučováno němčině a zeměpisu.

Ze všech škol musily být odstraněny „návadné“ pomůcky a knihy.

Snahou Němců bylo kaměřit činnost všech českých škol vedle vyučování němčině ještě ke sběru odpadkových hmot, důležitých so surovin pro válku.

Památník padlých, odhalený r. 1920, musil být dle nařízení Němců odstraněn a měl být křičen. Zasluhou obětavých a neohrožených občanů: Václava Zemana n. č. 26, Václava Zámečnicka n. č. 5, Bohumila Kvocha n. č. 116,

Odstranění pomníku padlých.

Václava Slavíánka k č. 8. a Jana Mareše k č. 54, kteří pomník stali s podstavce a ukryli v kemi, křidal obci nachován na věčné časy.

Bojův války
se říjí 1940.

V roce 1940 Němci přepadli Dánsko, Norsko, Holandsko a Belgie. Vstoupili do Francie a obsadili Paříž. Německé letecké svazky bombardovaly velká města britská, jmenovitě Londýn.

Knihy této
pamětní knihy
na války.

Tato pamětní kniha byla založena již v létech dobách okupace dne 1. ledna r. 1940. Ještě téhož roku, nařízením okresního úřadu v Pardubicích ze dne 8. listopadu, bylo uloženo okresnímu úřadu, aby pamětní kniha byla ve stavu naprosto neporušeném do 10. listopadu 1940 odevzdána okresnímu úřadu.

Tato kniha dle uvedeného nařízení odevzdána nebyla. Byla zabalena do voskového plátna a kladěna na půdě mlýna ve Týrově.

Místo ní byla odevzdána okresnímu úřadu starostou obce Václavem Zemmanem k č. 26. obyčejná kniha, do které kronikář František Dlouhý opsal z pamětní knihy několik stran.

V sobotu dne 28. května 1940 byla přejata
na silnici ve Břehách autem řízeným
opilým německým šoferem a okamžitě
lě usmrcena výměnkářka Kateřina
Urbanecová k. č. 55. Kateřina Urbanecová,
usmrceni německým
autem v. 1940.

Dne 6. dubna 1941 Němci přepadli jugosla- Rok 1941:
vii, dne 22. června 1941 zahájili nájezd nové útoky
proti Sovětskému svazu. Němci. -

Dne 29. května 1942 pokusila se skupina Odstranění
českých vlastenců rozvést nesnesitelné po - Heydricha
měny v českých zemích na nastupujícího 1942.
říšského protektora Reinharda Heydricha,
který byl těžce zraněn a po osmi dnech ze-
mřel. V den atentátu bylo vyhlášeno
stanné právo. Němci se mstili na nevinných
lidech. Každý den byli hromadně popraveni
muži a ženy namátkou vybraní, čeští učenci,
spisovatelé, umělci, učitelé, lékaři, lidé z měst
i vesnic.

V obci Lidice u Kladna byli vyvražděni
všichni muži, ženy a děti zavražděny a obec
rovnána se zemí. Stejný osud stihl ve
východních Čechách osadu Ležáky.

Bylo ubito několik tisíc českých lidí, další tisíce umíraly v koncentračních táborech. Pravně kveprolívání donutilo český lid k mlčení, ale nestabilo jeho víru.

Vojenské
prohlídky
r. 1942.

V době slavného práva, vyhlášeného po smrti Heydrichové, přišla do kdejš' obce řáda německých vojáků, rozdělili se ve skupiny až po šesti a konali prohlídky domácností. První prohlídky konaly se ve všech ústelech ve Týrově.

Vojáci pátrali po zbraních, prohlíželi skříně, káskovky, kontrolovali policejní přihládky členů domácností.

Značný nornuch v obci způsobilo maledžení pušky v č. 72. v Marie Semonské.

Vždyť ukryvání zbraně bylo v této době trestáno smrtí.

Vyšelilo se však, že zbraň, patřící nečovi jmenované, byla přihládkena a tak případ skončil bez následků.

Stalingrad.

6. srpna 1942 zahájili Němci útok proti Stalingradu, 7. listopadu Rudá armáda nápor zastavila, 19. listopadu 1942 začala

ruská protiofensíva, 28. ledna 1943 Stalingrad definitivně osvobozen, začal německý ústup a konec slávy „Wehrmachtu.“

V českých a moravských lesích přibývá partyzánů, statečných bojovníků proti německým velitelům.

V noci k pátku na sobotu 21. na 22. července 1944 byly anglickými letci po prvé bombardovány Pardubice. Zvláště citelné škody byly způsobeny ve vilové čtvrti na východní části města a v Rosicích u Habenu.

Zmražené byly i sbírky na lidských životech (37). Při tomto bombardování zahynul i lesní rada ve výslužbě ing. František Dvorský, který psal knihu pamětní knihy, ochotně opatřoval materiál výpisy z urbánu v pardubickém muzeu.

Co bombardování Pardubic bylo od nás viděti máni od hořícího anglického letounu, který se nesl nedaleko obce Semínka.

Dne 20. července 1944 byl v Německu podniknut atentát na Hitlera.

Atentát se mendařil.

Partyzáni.

Bombardování
Pardubic 1944.

Atentát
na Hitlera
1944.

Báňsko-bydčické
proslání 1944.

V květnu 1944 poslali slovenští vlastenci pro-
ti své knádné vládě a proti Němcům.

Anglo-americká
invaze 1944.

Dne 6. června 1944 zahájena dlouho přípra-
vovaná anglo-americká invaze v Normandii
a koncem léta velká část Francie osvobozena.

Němci ustupují na západě i na východě.

Druhé bombardo-
vání Pardubic
1944.

Ve čtvrtek dne 24. srpna 1944 v poledních
hodinách silné vozy amerických letadel
bombardovaly Pardubice. Zničen cukrovar,
Fantovy závody, značně poškozeno nádraží,
letišť, budovy v Nerudově ulici, ve Poříčkové
a jinde. Útráty na lidských životech byly
značné. *(100 000 000)*

Požár Fantových závodů byl viditelný
v celých východních Čechách.

Ole statistiky, uveřejněné v časopise „Budu-
jeme“ v 18. 10. 1945 bylo v Pardubicích málek
rozbořeno 88, poškozeno 1234 budov. Šim
se oclo bez přístřeší 768 rodin s 3.286
rodinnými příslušníky.

„Masarování“
inteligence
1944.

V květnu 1944 začaly úřady práce provádě-
ti ve velkém „masarování“ inteligence do
zbrojního průmyslu. Národní divadlo

v Brane uzavřeno, členové divadla masakri.

V obecní škole ve Týrově příkazem dne 19. 9. 1944 učitele Miroslav Korbek a Miroslav Uidenšík do Samborých kávodů v Sandubicích, kde pracovali až do 2. května 1945 na odklizení trosk po bombardování továrny.

Před blížící se východní frontou kačali Němci budovat v zimních měsících 1944 a 1945 v Dolních Rakousích a na Moravě mátkony proti tankům. Na tyto práce byli přikazováni mladí zemědělci, ponděží i občané v jiných vesťech. Ze Břehů na tyto nákopové práce byli přikazováni:

Nákopové práce
1944 - 1945.

Josef Krysilka n. č. 14.

Bohumil Bařant n. č. 25. (tam zemřel),

Václav Štěpánek n. č. 120.

Karel Celba n. č. 156.

Josef Paduka (starší) n. č. 123.

Václav Šelina n. č. 47.

Josef Paduka (mladší) n. č. 123.

Václav Mikal (mladší) n. č. 92.

Antonín Hanžal n. č. 130. a

Josef Mareš n. č. 89.

Opevňovací
práce 1945.

Čečátkem roku 1945 nařízena ve Břehách pro všechny muže pracovní povinnost při kácení stromů v lesích. Kmeny jako náskak-
nými byla opevňována Čelouč a stavěny
barikády na silnicích: u hostince č. 11,
u mostu a mnoho jiných. U Týrova po
obou stranách silnice vykopávali Němci
hluboké jámy pro střelce. V Polabinách
jihovýchodně od obce budovány náklady
na obranu mostu.

Do mostu přes Labe vloženy později
ekrasitové náložky.

V Čelouči byly téměř všechny ulice, od-
bočující z ulice hlavní kabarikádovány.

Nedostatek
naliva
1944-45.

Pro nedostatek naliva bylo nastaveno
vyměňování na všech školách obecních,
měšťanských a středních od 21. prosince 1944
do 3. dubna 1945.

Uprchlíci
z Německa
1945.

V měsících březnu a dubnu 1945 jehdily
po naší silnici od východu k západu dlou-
hé řady selských povozů křesťských plachta-
mi: Němci - civilní uprchlíci ze Slezska -
tak zvaní „národní hosté“, hledali u nás

ochranu před frontou. Stále jich přibývalo. Okresní hejtmán je přikazoval do jednotlivých obcí k ubytování. Břehy byly od příjezdu těchto „hostů“ nechráněny. V Čelovicích bylo dočasně ubytováno několik německých rodin.

Fronta se na jaře 1945 blížila. Večer a v noci bývalo slyšeli od severu a severovýchodu dunění. Němci uprchlíci přechali dále k západu. U vědomí křičení a křestů, které jejich soukmenovci napáchali v Rusku, velmi se báli Rusů.

Fronta se
blíží 1945.

Dne 24. ledna 1945 převáželi Němci po naší dráze ve dvou nákladních vlacích většinou v koncentračního labora v Trveticích. Veliké je v mrazu polonahé, hladové a křivé v otevřených vagoncích. Drať od polských hranic ku Čechám a dále byla poseta mláďaty ubohých vězňů v těchto transportních smetli.

Transporty
smetli 1945.

Pisatel této pamětní knihy viděl v mar-nici hřbitova v Čeloučci devět mládčích vězňů.

Byl na ně hrůzný pohled. O této německé surovosti bylo přísně zakázáno mluvit.

jak nestvůrný to byl v letech 1938-1945 kolektiv,
který si říkal německý národ!

Oběti nacismu v naší obci.

Oběti
nacismu. V obci Břehů padlo na oběť nacismu v do-
bě druhé světové války 1939-45 šest lidí.
Prvním mučedníkem na naší svobodě
Josef Bahník. byl Josef Bahník v čísla 110.

Narodil se v Livanicích dne 8. prosince r. 1903.
jako kovář a kámeník byl zaměstnán v chemické
továrně v Rybitvích. Cardubické gestapo ho našlo
v továrně dne 26. květnu 1940. Nejdříve dopraven na
železniční stanici v Cheloučích, kde byl vyslýchán. Poté
 eskortován do pracovní v Cardubicích.

K zatčení došlo pro ilegální činnost a členství
v komunistické straně.

V Cardubicích věněn, vyslýchán a mučen do
jara 1941. Pak převezen do Terevína, poté do Trávní-
čan, kde věněn v samovazbě. V Trávníčanech byl
dne 22. června 1941 souzen. K jakému trestu byl od-
souzen, není známo. Z Trávníčan došla rodině zprá-
va, že Josef Bahník „zemřel náhle“ v noci v 27. na
28. červnu 1941.

Kremace se konala v Dvákáňanech dne 9. července 1941, urna s popelem převezena do Přelouče, kdež bez účasti kněze a občanstva - jak nadrženo - uložena na Svateň poli do země.

Josef Bahnik do chvíle své smrti pevně věřil, jak věděl jeho poslední dopis rodině, že český národ těžké chvíle šťastně překoná, že zase bude lépe. Byl občanem statečným, uvědomělým, otcem pečlivým a starostlivým.

Josef Štěpánek.

Josef Štěpánek v č. 112.

V létě roku 1941 bylo občanstvo obce Břehův rozpušeno uprávnou, že v koncentračním táboře Dachau nedaleko Mnichova v Bavorsku neměl Josef Štěpánek v č. 112.

Narodil se dne 8. května 1901 v Lohernicích.

Pracoval jako dělník v továrně na výbušné látky v Semtině. Začlen byl v továrně dne 13. března 1940 pro letáky, které v té době byly v našem kraji svízeny anglickými letci.

Těhož dne vykonalo gestapo prohlídku jeho bytu ve Břehách č. 112.

Josef Štěpánek byl vězněn ve věznici okresního soudu v Pardubicích až do května 1940, kdy pře-

večer do Prahy a uvězněn na Pankráci.

Dne 15. října 1940 v 7 hodin večer eskortován do koncentračního tábora v Dachau, kdež veden pod číslem 20.597. Zde dne 30. července 1941 zemřel. Dle sdělení jeho spoluvězně byla příčinnou jeho smrti otrava krve po amputaci nohy.

Urna s popelem došla rodině asi na místo a byla uložena bez účasti kněze a občanstva jen na přítomnosti nejbližších příbuzných na přeloměském hřbitově do země.

Josef Štěpánek byl v pověření prezidenta republiky vyměněn k 28. říjnu 1945 Československým válečným křížem 1939 „In memoriam“ („Svobodné slovo“ k 28./10. 1945).

Radislav Diviš k číslu 111. narodil se dne 26. února 1909 ve Břehách. Byl vyučen kovářem. Jako kovářský tovaryš pracoval poslední v Libčanech v Hradce Králové. Odtud byl úřadem práce „zasazen“ dne 2. máje 1942 do továrny na letadla v Berlíně.

Když v poslední jízě fázi války nastávala bitva o Berlín a tento byl téměř nepřek-

Radislav
Diviš.

žité ve dne i v noci bombardován, masakrů
kamětovanív sbrojařských lovců se roz-
přehli. Mezi těmi, kteří dne 17. února 1945
nachvaňovali útekem k městu své životy,
byl i Ladislav Diviš. Se čými jinými Če-
chy dostihl Lipska, kde však byl německou
policií zadržěn a uvězněn.

Byly na to oznámeno jeho manželce ú-
ředně, že Ladislav Diviš zemřel v Lipsku
dne 22. března 1945 „neuvrovn chorobou“.

Jeho přítel, který s ním v Německu prac-
oval a který se šťastně navrátil do vlasti,
napsal manželce zemřelého: „Jsem převé-
čen, že Láďa zemřel přirozenou smrtí.“

Byl silný, zdravý, merrí ocelových. Byl
Němci navraďen. Byl mým nejlepším pří-
telem pomáhajícím druhým. Tak dobrého
a starostlivého člověka, jako byl Ladislav
Diviš, jsem nepoznal na celé tři roky v říši.“

Karel Knop k čísla 175, narodil se Karel Knop.
dne 11. srpna 1908 v Lomnici nad Popelkou.
Byl pekařem. Zadržěn byl v Píleuči dne 22.
listopadu 1943 pro ilegální činnosť.

Do ledna 1944 vězněn, vyslýchan a týrán
v pracovně v Cardubičích. Odtud převezen
do Šenkova, potom do Norimberka a posléze
do Ambergu.

Dne 1. září 1944 odsouzen k trestu smrti.

Popraven v Mnichově dne 20. prosince 1944.

Jím ztratila obec dobrého občana, národ
statečného hrdinu.

František
Hrobař.

František Hrobař, cestář ze Břehů
č.ú. 64. Narodil se dne 23. února 1905
ve Břehách.

Stal se obětí nacistického běsnění při
výkonu služby pro národní osvobození
v květnové revoluci dne 8. května 1945.

Byl zastřelen Němci při jejich odstroj-
ování v mostu přes Labe.

Žemřel ve službě vlasti jako mučedník
za národ.

Pohřben na Gyalém poli v Přelouči dne 11.
května 1945.

U místa tragického skonu byl zemřel
a s ním zastřelenému Josefu Žemanovi
v Mělic zbudován v. 1945 památník.

Bohumil Bažant* w čísla 25. narodil se Bohumil
w Křivčeni dne 14. listopadu 1923. Zaměstnáním Bažant.*
byl zemědělský dělník.

V zimě roku 1944/45 přikázan na zemědělské
nápravné práce w Dolních Rakousích, kdež
lézce onemocněl a na převozu do nemocnice
zemřel dne 26. ledna 1945.

Pohřben je na hřbitovním hřbitově ve Vidni.

Občane na Břehu,

kléři se vrátili w nacistických mučevn:

Miloslav Veselý w čísla 162, učitel obecné Miloslav
školy ve Týrově, narodil se 10. ledna 1910 w Nové Veselý.
Vsi w Litomyšle.

Zatčen byl gestapem při návratu domů
w Čeloučce dne 23. října 1941 pro účast w il-
legální organizaci "Úvod". Vězněn a vyšetřován
w pardubické pracovně, odkud dne 14. května 1942
převzen do Serečina. Dne 7. září 1942 transpor-
tován do Bráňdaru, kdež byl ve vyšetřovací
vazbě do 13. června 1943.

U soudu w Litomyšlích byl dne 24. června
1943 ^{odsouzen} 3 roky 2 měsíce kázně. Prst odby-
val w brněnské láboře Griets w Goswignu.

* Příjmení Bažant ma spřávné Pistora opravit Blouhuf.

Dne 24. prosince 1944 byl odtud propuštěn a ihned zajištěn gestapem ve Wittenbergu. Červenou na Cankrác, odtud dne 16. ledna 1945 do Terexína.

Dne 6. května 1945 byl propuštěn a dal se dobrovolně do služeb Mezinárodního červeného kříže v Terexíně v malé pevnosti. Zde dne 9. května 1945 onemocněl skvrnitým tyfem.

Díky ženině péči vrátil se v Terexína domů jako nekonvalescent dne 16. června 1945 autem Františka Pašlovického, mlýváře ve Týrově, který po celou dobu věznění účinnou pomocí ulehčoval rodině i jemu nepřijemný život té doby.

Pavel Růžička k číslu 16.

Pavel
Růžička.

narodil se 13. dubna 1906 v Lázarově^m/Lázarově.

Vyučil se sklářství.

Jako člen československé komunistické strany byl pro politickou činnost několikrát vězněn a vyšetřován.

Na návrh poslance Švermy byl poslán do Mezinárodní Leninovy školy v Moskvě.

Po návratu do vlasti účastnil se politického života, zvláště horlivě posílal fa-

šistické hnutí. Po obsazení našich zemí Němci byl 25. března 1939 gestapem zatčen, vězněn a a vyšetřován v Kutné Hoře, v Kolíně, na Cankrácích a v Dráždanech.

25. května 1939 dopraven do koncentračního lágeru v Dachau, odkud koncem května téhož roku převezen do Buchenwaldu.

Šest roků prožíval bídou a křivostí německých koncentračních lágerů.

Domů se navrátil dne 20. května 1945.

Československý národ se osvoboduje.

Různé události svědčily, že Německo stojí na jaře r. 1945 před kapitulací.

Bojovalo se již v Moravské Ostravě, v Brně, v Plomouci, od 21. dubna 1945 v Berlíně. Americká armáda postupovala do jihovýchodních Čech.

Hlubokví letci - "kobláci" - již téměř kmenovali dopravu na tratiích drah.

Na trati mezi Přeloučí a Lhotou šlo 40 vagonů nákladního vlaku se střelným prachem.

Váleční zajatci ruští a angličtí přešli při

Československý
národ se osvob-
djuje r. 1945.

transportech do lesů a na podporu českých lidí nalézali tu úkryty až do konce války. Na příklad v lesích v sousední obci Čelovic udržovala se od konce ledna 1945 až 14 členná skupina ruských zajatců.

Množily se případy zběhnutí od německé armády.

Květen roku 1945.

Květen
1945.

Přišel památný 5. květen 1945. Český rozhlas volal po poledním hlášení správu české četnictva, policie a vládní vojsko na pomoc. Výzva několikrát opakována. Rozhodné dějinné chvíle!

Český lid poslal, aby se zbavil otroctví.

Čaňský lid začal bojovat svůj slavný boj na barikádách.

Začalo odstraňování německých nápisů.

Československé vlajky objevily se opět po 7 letech na našich budovách.

Lidé si připínali trikolory v československých barvách. Všem se oči leskly radostí a nadšením.

Slavnost
v Čelovicích.

V Čelovicích konal se v sobotu dne 5. května odpoledne slavnostní průvod s hudbou na oslavu našeho osvobození. V průvodu bylo viděti mnoho občanstva ze Břehů.

Náměstím nesly se opět po dlouhých a těžkých letech velebně zněly naše státní hymny.

Němečtí vojáci přihlíželi překvapeně k obrovské tuctovské manifestující český lid na náměstí.

Město bylo slavnostně vyzdobeno československými vlajkami, ve výkladních skříních objevily se mezi květinami a vlajkami obrazy presidenta J. E. Masaryka a Dr. E. Beneše. -

Leč radost z osvobození byla ještě předčasná: účastníci oslavy byli po návratu domů velmi kře překvapeni. Český rozhlas volal konfale o pomoc ohrožené Praze.

Bijomikim na osvobození Prahy nedostávalo se zbraní, střeliva a léčiv.

Němci město bombardovali a ostřelovali z děl. Národ prožíval těžké a pohnuté chvíle.

Praha volala na pomoc Rusou a americkou armádu. Lidé vrušení sledovali rozhlasové zprávy o průběhu bojů celé dny i noci od 5. do 9. května 1945. -

V pondělí dne 7. května a jmenovitě v úterý dne 8. května 1945 valily se ve dnech i v noci

po silnici naši obcí nepřelvířité kolony poražené ně-
mecké armády. Ještě armády ozbrojené.

Prchající
armáda.

První prchali důstojníci. Tito s rodinami a
kavkadly ujížděli v osobních autech již v neděli
dne 6. května 1945. A po nich armáda na náklad-
ních autech, panelových vozech, na koních, povoz-
cích, vše v trysku, spěchu. V některých chvílích
se silnici katarasovala.

Příšerný pohled skýřalo toto prchající
vojsko v noci.

Byly pro náš kraj velmi nebezpečné chvíle,
neboť tato poražená armáda se na mnohých
místech musila na českém obyvatelstvu (Holice),
vráždila a vypalovala celé obce. Byl v těch
dnech bezpráví šar.

Prchající vojsko odhazovalo v jízdě střeli-
vo všeho druhu, ruční granáty, bomby, ekvasit.

Zbavovalo se odznaků a vyznamenání.

Vojáci rozdělávali ohně (na př. na hřišti
vedle školy ve Týrově, naproti na poli a j.)
a v nich ničili vojenské písemnosti, obuv, vý-
stroj. U podál v lese spálili vojenskou lékárnu.
U cukrovaru v Přelouči hořela řada aut se ná-

Ničení
násob.

sobami. V noci bylo vidět na mnohých místech ohně. Mnoho aut křátovalo po Němcích v příkopech u silnic.

Spousta streliva byla naházena do lesů, na pole i do Úpatovického kanálu. Za město byl vybuchlým Němci odhozeným ručním granátem lékce zraněn dělník, pracující při čištění koryta strouhy v místech proti škole ve Týrově.

Nálety
streliva.

Lidé nechtěli potom již pracovat na těchto nebezpečných pracích.

Několik týdnů ještě po odchodu Němců přicházeli Němci do školy, a upomínávali učitele, že na poli, v lese, ve strouze leží ruční granát. —

Na pražských barikádách hrval od 5. do 9. května 1945 těžký boj Pražanů proti německé přesile. Němci vraždili české děti a ženy ukryté ve sklepích, hrvali bezbranné lidi před rožnými tanky, kapalovali domy, ničili starobylé památky (Staroměstská radnice).

Pražské
barikády.

Ve středu dne 9. května 1945 přispěla Rudá armáda Praze na pomoc a osvobodila hlavní město Československa navždy od německé nadvlády.

Osvobození
Prahy.

Maršal Stalin oznámil osvobození Prahy kvláštím
rozkazením a v Moskvě kadunělo 24 salo v 324 děl.

Ve středn dne 9. května 1945 chodilo naši obci
německé vojsko již odbrojené. již bez kypnosti.
Mnozí vojáci šli i bosí. I vojáky pochodovali
i výrostci v Hitlerovy mláděře.

Přijezd Rudé armády.

Vítání

Rudé

armády.

Ve čtvrtek dne 10. května 1945 kolem druhé
hodiny odpolední začala naši obci přijížděti
na nadšeného vítání, jasu a radosti slavná
Rudá armáda. Přijížděla v máplavě květů
šerku.

Ve Břehách byla k uvítání Rudé armády
postavena mexi číslem 28. a 3. slavnostní brána.

Autá nastavovala. Vojáci i důstojníci vystu-
povali a radostně liskli našim lidem kuce.

Manžili se s dělni.

Byly to památné a nespomenutelné chvíle!

Bratrství dvou slovanských národů společně
prolitou krví spěčené. -

V Rudé armádě byly ve vojenských uniformách

také ženy.

Rudá armáda přibývalo, projížděla naší obcí několik dní.

Dne 10. května 1945, když Rudá armáda projížděla naší obcí směrem k Přelouči, přijížděli proti ní na dvou povozech němečtí vojáci. U čísla 20. odbočili se silnice na polní cestu do Dvůrků a přešli do Polabín. Když Němci neposlechli výzvy Rusů, aby se vrátili, začali je Rudá armáda pronásledovat a na přestřelky byl jeden z Němců zastřelen. -

Příhody
po příchodu
Rusů.

Téhož dne k večeru udála se v naší obci jiná příhoda: V obci poskávala se Rudá armáda s povozy civilních uprchlíků z Německa. Jedna Němka začala provolávat urážlivé výzvy o maršálu Stalinovi. Ruský důstojník, který byl téhož příhody svědkem, nařídil zde právě přítomnému službu konajícímu občanu naší obce Josefu Urbickému č. 137, aby Němku na křesle na místě zastřelil.

Jmenovanému občanu nebylo, než rozkaz uposlechnouti. Stalo se na konci obce směrem k Semínku. -

O pobytu Rudé armády ve Břehách.

Rudá
armáda
ve Břehách.

V měsících květnu a červnu 1945 hostila naše obec vojenské jednotky Rudé armády. Vojsáci byli ubytováni v jednotlivých staveních, ve mlýně na Týrově, v plátených stanech u Týrova.

V lese „na Hoříčkách“ sbudovali si Rusové v několika dnech v prken malebnou vesnici.

Hřiště na Týrově vedle školy bylo stanovištěm nákladních i osobních aut.

Na lukách u Týrova popásala se ve dnech i nocích stáda hovězího dobytka a koní.

Rudá armáda pořádala téměř každý večer filmová představení. Tato se konala v kolonii „na Hoříčkách“, jindy v přírodě proti „Šerádku“, jednou i ve škole ve Týrově.

Každý měl na představení volný přístup.

Mezi obyvatelstvem naší obce a Rudou armádou panoval velmi srdečný přátelský poměr. Zvláště velký vztah měli Rusové k našim dětem. V mnohých staveních bylo potom smutno, když se Rudá armáda s námi loučila, opouštěla naši obec a vracela se po skončení válce do svých vzdálených domovů.

Ve čtvrtek dne 10. května 1945 vrátila se do Prahy vláda Československé republiky.

Čs. vláda
v Praze.

Ve středu dne 16. května 1945 vrátil se přes Hořovice, Bratislavu a Bрно do Prahy prezident republiky Dr. Edvard Beneš.

Návrat
prezidenta
republiky.

Čelné občanstvo ve Břehůvce všeho náctvo obecní školy ve výpravě přivítalo se vítání pana prezidenta na nádraží v Čeloučci, kdy vlak paně prezidentův zvolna projížděl kolem 11. hodiny dopolední.

Pan prezident s chotí stáli v otevřeném okně a mávali na podporu občanstvu, které se v hojném počtu k jejich vítání na nádraží dostavilo. —

Obětem obou světových válek znovuodhalen památník dne 9. května 1945.

Znovuodhalení
pomníku
padlých.

Do kamene pomníku je vlesáno 24 jmen. —

Československý národ přečkal v letech 1938-1945 na velikých obětí utopení, jakých nemohly dějiny. Na barbarství národ německý nikdy nezapomené. Poučili s Němci v naší republice po zkušenostech s nimi není možné.

Jme svobodní.

Z území naší republiky budou přestěhováni kam, kam je sudce sáhlo: do Německa.

Náš stát nebude mít již nikdy v budoucnu ve svých hranicích kvádrou párou kolonu.

Jme sobodni. Přijháme opét volně.

Kdy naše draha, demokratická, volika utrpenim a obětim vykoupená květa a jde vslně šťastně a věčně krásně budoucnosti! -

Budujeme
annádu.

Při odvozech, konaných dne 27. července 1945 v Bělouči, bylo k 23 branců ze Břehů odvedeno 20. Co vyškáňých odvozech šli branci, vedeni předsedou místního Národního výboru Václavem Zámečnickem k č. 5, na doprovod hudby k pomníkovi padlých, kdež položili květy.

Na téma „Vojna v Československé republice“ promluvil k nim jmenovaný předseda.

Ukázání, který si počínající branci učinili velmi pěkný dojem.

Politické
organizace
v obci 1945.

V roce 1945 jsou v obci Břehách ustaveny organizace tří politických stran: strany komunistické, lidové a sociálně demokratické.

Správa obce v roce 1945.

Správa

obce v. 1945.

V svotozeném státi přestala v historických
zemích fungovati dosavadní obecní zastu-
pitelstva se starosty v čele a jejich pravomoc,
knavěně rozšířená, přestala na místní národní
výbory s jejich předsedy v čele.

První - revoluční národní výbor ve Břehách -
jmenovaný, v prvních dnech květnových 1945
byl sestaven takto:

Čředseda: Josef Michalec, rolník n. čís. 1.

Členové: František Mikal, šofer n. čís. 92,

Alois Koláček, obchodník " " 11,

Jan Mareš, topič " " 174,

Oto Novotný, úředník " " 33,

Karel Zeman, rolník " " 26,

Karel Baňanl, hostinský " " 53.

Co onemocnělém Josefu Michalcevi nastoupil
jako předseda MNV Karel Zeman n. čís. 26. a
vykonával tuto funkci do 6. června 1945.

Postupem času docházelo ve složení místního
národního výboru ve Břehách k měkterým změ-
nám. Koncem roku 1945 byl MNV ve Břehách
složen takto:

Předseda:	Václav Lámečnick, lesář	x čísla 5.
Členové:	Josef Bubl, skladník	" " 107.
	Jan Mareš, topič	" " 174.
	František Prášil, úředník	" " 177.
	Bohuslav Vondráček, elektromontér	" " 133.
	Václav Klíčák, soustružník kovář	" " 77.
	František Mása, klempíř	" " 96.
	Josef Sajdl, úředník	" " 153.
	Jan Marýška, elektromechanik	" " 36.
	Josef Barš, strojník	" " 99.
	Josef Diviš, rolník	" " 17.
	Václav Franc, rolník	" " 27.
	Josef Novotný, rolník	" " 23.
	Cyril Urbánek, úředník	" " 82.
	Ferdinand Bělka, rolník	" " 16.

Peněžité
sbírky
v obci 1945.

V druhé polovině roku 1945 byly v obci vykonány následující peněžité sbírky s výsledky:

Ve prospěch Československého červeného kříže Kč 60.000,
na sbírku „Comoc Slovensku“ Kčs 10.130.
na sbírku „Sociální pomoci“ Kčs 16.210.

Kulturní
dům.

V obci se pocítuje potřeba kulturního domu, v němž by byl sál pro pořádání

divadelních představení a přednášek, dále
místnosti pro obecní úřad, místní peněžní
ústav a v němž by se mohla umístit i
malířská škola a veřejná knihovna.

Potřeba tohoto domu jevila se v obci již
před první světovou válkou, v jeho stavbě
jednalo již v roce 1911. (Viz stranu 164.)

Fond na stavbu kulturního domu ve
Břehách činil k 31. 12. 1945 Kčs : 107.704.90.

Kulturní činnost ve Břehách v roce 1945: Kulturní

<u>Datum:</u>	<u>Druh podniku:</u>	<u>Činadatel:</u>	<u>činnost</u>
5. 7.	"Čím nám je Mistr Jan Hus dnes" - (přednáška v hranice) -	Ivan mláděče.	v. 1945.
9. 9.	Improvizace písní a podlých - původ a veřejné vystoupení mláděče -	náštila MNV.	
15. 9.	"J. G. Masaryk" - přednáška -	Komunistická strana.	
6. 10.	"Dachau, Buchenwald" " " "	" " "	
" "	"Čardubice, Prácheň, Terešín" přednáška " "	" " "	
27. 10.	Oslava 28. října	Ivan mláděče.	
25. 12.	"Radostné vánoce" - námo hudby, zpěv, recitace, hry: Jaroslav Kvapil: "Čítání", Bronislav Kuřič: "Analfabet".	Ivan mláděče.	

Činnost Sociální pomoci.

Sociální
pomoc.

Česká Sociální pomoc prováděla v letech 1938-1945 dobrovolnou sociálně-zdravotní péči.

Vyplácela v této době na vánoční nadílky, na akce prázdninové, stravování, šacování, léčebnou péči, poškozeným leteckými útoky a válkou, repatriantům, rodinám českých politických vězňů a legionářů a jejich pozůstalým, na podpůrnou péči o jednotlivce a jejich rodiny celkem 602 miliony 500.000 Kč. (Zpráva „Národního osvobození“ z 8. ledna 1946.)

Místním důvěrníkem Sociální pomoci ve Břehách byl za války František Laštovička, mlýněl na Týrově.

Ukázka činnosti SP za poslední 3 roky v číslech:

Příjem v. 1943:	9.890 Kč,	vydání	7.000 Kč,
" " 1944:	11.245 " ,	"	14.500 " ,
" " 1945:	16.210 " ,	"	33.850 " .

Dne 7. ledna 1945 bylo v obci sebráno 7 pokrývek pro české občany, „nasazení“ Němci na nákorové práce. - Místní Sociální pomoc ve Břehách splnila a plní i dále úspěšně svůj úkol. Občané mají pro její činnost pochopení.

František Kašovička[†], mlynář ve Týrově.

František
Kašovička,
mlynář
ve Týrově.

V řadě uvědomělých a národních v českých dobách
okupace sloužících českých mlynářů čestné místo
najímá František Kašovička, mlynář ve Týrově.

Narodil se dne 8. listopadu r. 1898 v Nížkově
u Havelčкова Brodu.

V době, kdy volný prodej mouky a mletí
„na černo“ bylo Němci trestáno i smrtí, neokro-
veně a poctivě pomáhal našemu lidu přečka-
ti léta nouze. Mouku prodával za 3 až 4 Kč 50 h,
chudým lidem rozdával mnoho mouky zdarma.

Snad ani sám již dnes neví, neboť kápiem
o tom nevedl, kolik obilí by musilo láhnuti
obilí, které na války „na černo“ semlel.

Podporoval rodiny katčených. Daroval mouku
na živění Rusů ukrytých v Přelovicích.

Byl členem ilegálního hnutí.

Trpěl napjaté chvíle - nebezpečství viso-
lo nad ním každou hodinu.

Dne 21. prosince 1944 šel jako obžalovaný
před německým kolářským soudem v Praze
pro mletí „na černo“. Pro nedostatek důkazů
byl osvobozen.

[†] zemřel 8. dubna 1972, kumace 18. dubna 1972.

Laškovou činností mlynáře Františka Lašovičky na války oděně křísovaly čelné misní Národní výbor, mnoha obcí někdejšího okresu.

Od revolučních dnů je František Lašovička členem okresního Národního výboru v Cardubičích. -

Národní
průmysl
1945.

↑ v roce 1945 byl dekretem presidenta republiky národně velký průmysl. Byly to příklad národně výroby, dohy, energetické zdroje, filmový průmysl, dále banky a pojišťovny. -

Obnovení
československé
měny 1945.

Od 1. listopadu 1945 je na celém území republiky zavedena nová jednotná měna, koruna československá - Kčs.

Osobně, Němci vydávaná platidla, bylo možno skládati v peněžních ústavů do 15. listopadu 1945.

Každá osoba mohla si vyměnit na stará platidla na nováší výplatní list částku 500 Kčs. -

Meximární
studentský
kongres 1945.

↑ Praxe konal se dne 17. listopadu 1945 a se dneš následujících meximární studentský kongres. -